

Innhold

Forord	9
Kapittel 1	
Sårbare barn i barnehage og skole	11
UNNI VERE MIDTHASSEL, EDVIN BRU, SIGRUN ERTESVÅG OG ERLING ROLAND	
Litteratur.	15
Kapittel 2	
Emosjonelt sårbare og sosialt passive elever	17
EDVIN BRU	
Innledning	17
Innagerende vansker og deres kjennetegn	18
Forståelsesmodell for innagerende vansker	21
Emosjonelt sårbare elever i møte med skolearbeidets krav og utfordringer	23
Betydningen av det motivasjonelle klimaet	24
Krav til sosial interaksjon	26
Sosial støtte	27
Sluttord	32
Litteratur	33
Kapittel 3	
Barnehagens møte med barn som er utsatt for sosiale belastninger . . .	37
INGUNN STØRKSSEN OG ARLENE ARSTAD THORSEN	
Forekomst av psykososiale belastninger for barn i Norge	38
Konsekvenser av sosiale belastninger for barna	40

Barnehagen som en «buffer» ved sosiale belastninger	42
Refleksjon omkring egen forståelse og praksis	43
Relasjoners betydning for å avhjelpe barn med sosiale belastninger . .	44
Bambi-prosjektet.	46
Aktuelle handlingsalternativer ved samlivsbrudd blant foreldre i barnehagen.	47
Oppsummering.	50
Litteratur.	51
Kapittel 4	
Språkvanskar og sosioemosjonelle vanskar.	56
INGER KRISTINE LØGE	
Innleiing	56
Samanheng mellom språkvanskar og sosiale og emosjonelle vanskar .	58
Samanheng mellom språkvanskar og samhandlingskompetanse. . . .	63
Avslutning.	68
Litteratur.	69
Kapittel 5	
Sosiale og emosjonelle utfordringer som følge av migrasjon	74
HILDEGUNN FANDREM	
Innledning	74
Hvordan kan vi forstå ulike tilpasningsproblemer? – Teoretiske betraktninger	77
Prosjektets problemstillinger	82
Hvordan identifisere, hva, hos hvem?	82
Hva forteller resultatene?	85
Hva så? – Resultatenes implikasjoner.	87
Litteratur.	92
Kapittel 6	
Hva kan pedagoger/skolepersonell gjøre med stress og andre konsekvenser som rammer barn og unge som mobbes?	97
THORMOD IDSØE OG ELLA COSMOVICI IDSØE	
Barn og unge utsettes for mobbing	98
Konsekvenser av mobbing	99
Hva kan pedagogen gjøre for dem som er utsatt for mobbing?	103
Litteratur.	109

Kapittel 7

Ny teknologi – en utvidelse av mobbingen?	113
--	-----

GAUTE AUESTAD

Innledning	113
Metode	116
Presentasjon og drøfting av resultater.	118
Oppsummering av forskningsresultatene.	128
Hva kan skolen gjøre?	128
Litteratur.	131

Kapittel 8

Klarer skolen å inkludere de sosialt sårbare elevene?	132
--	-----

JARMUND VELAND

Innledning	132
Utjevne sosial ulikhet	133
Inkluderende undervisning og inkluderte elever	134
«Sosialt inkludert» og sosial bakgrunn	134
Elever i særlig utsatte posisjoner.	135
Å være sosialt inkludert	137
En studie av utsatte barns opplevelse av sosial inkludering.	138
Sosioøkonomisk posisjon.	138
Resultater	139
Drøfting	141
Noen råd for å forbedre barnehagenes og skolenes evne til å inkludere sosialt vanskeligstilte barn.	146
Litteratur.	149
Appendiks.	151

Kapittel 9

Myndig klasseledelse og sårbare elever.	152
--	-----

ERLING ROLAND

De sårbare og rulerne	152
Den defensive subkulturen	153
Den antagonistiske subkulturen.	154
Rulerne	154
Vanen	156
Myndig ledelse	157
Skjulte mønstre: elevkollektivet.	158

Kristins klasse	159
De sårbare	160
Litteratur	161
Kapittel 10	
Et læringsmiljø som fremmer elevenes selvbestemmelse	163
ELIN THUEN	
Innledning	163
Et autonomistøttende læringsmiljø	165
Forskning om autonomistøtte	168
En autonomistøttende motivasjonsstil	169
Autonomistøtte og struktur	176
Avslutning	177
Litteratur	177
Forfatterromtaler	182